

Helsingin kaupungin lukioiden ohjaussuunnitelma

Helsingin kaupungin lukioiden ohjaussuunnitelma on osa opetussuunnitelmaa. Ohjaussuunnitelmassa kuvataan kaupungin lukioiden yhteiset suuntaviivat. Lukiot kuvaavat oman lukionsa ohjauksen periaatteet ja rakenteet lukiokohtaisissa ohjaussuunnitelmissaan.

Ohjaustoiminnan konkreettiset käytännöt suunnitellaan ja arvioidaan lukioiden toimintasuunnitelmassa ja -kertomuksessa. Ohjauksen määrän ja laadun arvioinnissa hyödynnetään opiskelijoilta saatua palautetta ja kehitetään toimintaa sen pohjalta.

Ohjaus ja sen tavoitteet lukioissamme

Helsingin kaupungin lukioissa ohjaus on jatkuvaa, vuorovaikutteista ja tavoitteellista toimintaa opiskelijan oppimisen, kasvun ja kehityksen sekä opiskelu- ja urasuunnitelmien tueksi. Ohjaus tukee opiskelijan hyvinvointia ja opiskelukykyä sekä vahvistaa opiskelijan osallisuutta ja aktiivisuutta. Ohjauksella tuemme opiskelijan opiskelutaitoja ja oppimaan oppimisen taitoja sekä vahvistamme opiskelijan itsetuntemusta. Helsingin kaupungin lukioissa ohjaus on opiskelijan kohtaamista, läsnäoloa ja kannustamista.

Tavoitteenamme on ohjauksella tukea opiskelijan toimijuutta sekä vahvistaa opiskelijan kykyä tehdä omaan elämäänsä, uraansa ja opintoihinsa liittyviä valintoja. Tavoitteena on, että opiskelijan itsetuntemus ja luottamus omaan itseen ja tehtyihin päätöksiin lisääntyvät. Ohjaamme opiskelijaa asettamaan tavoitteita ja suunnittelemaan tulevaisuuttaan. Lisäksi vahvistamme itseohjautuvuuden kehittymistä. Tavoitteena on, että opiskelijan luottamus tulevaisuuteen vahvistuu.

Helsingin kaupungin lukioissa ohjauksella edistetään tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta. Lukioiden tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmissa kuvataan tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämistä tarkemmin.

Ohjauksen keskeiset toimijat

Helsingin kaupungin lukioissa opiskelija on oman oppimisensa omistaja ja aktiivinen toimija, ja opiskelija on ohjauksen keskiössä. Helsingin kaupungin lukioissa toteutamme koko lukio ohjausperiaatetta, ja koko henkilöstömme on sitoutunut ohjaukseen ja ohjaa opiskelijaa. Ohjaus on tavoitteellisesti johdettua koko lukion yhteistä työtä, jossa eri toimijoiden välinen vuorovaikutus ja yhteistyö korostuvat.

KUVA 1. Ohjauksen toimijat

Opiskelija

Opiskelija on ohjausprosessissa aktiivinen ja osallistuva toimija. Opiskelija suunnittelee opintonsa, ylioppilaskirjoituksensa ja jatko-opintonsa sekä ottaa vastuuta opinnoistaan. Hän saa tarvittaessa ohjausta ja tukea opintoihinsa, opiskelukykyensä ja tulevaisuuteen liittyvissä kysymyksissä.

Ryhmänohjaaja

Ryhmänohjaaja on opiskelijan lähiohjaaja ja tuntee opiskelijan kokonaistilanteen. Ryhmänohjaaja tapaa henkilökohtaisesti opiskelijan opintojen alussa. Ryhmänohjaaja seuraa aktiivisesti opiskelijan opintojen etenemistä sekä poissaoloja. Ryhmänohjaaja puuttuu opintojen etenemisen haasteisiin varhaisessa vaiheessa ja on tarvittaessa yhteydessä opiskelijan tilanteen kannalta olennaisiin ohjauksen toimijoihin. Ryhmänohjaaja ohjaa omaa ryhmäänsä säännöllisesti.

Aineenopettaja

Aineenopettajan ohjaus ja rakentava palaute auttavat opiskelijaa asettamaan omia tavoitteitaan ja työskentelemään tavoitteidensa mukaisesti.

Aineenopettaja ohjaa opiskelijaa oppimaan oppimisen ja opiskelutaitojen kehittämisessä osana opetusta. Aineenopettaja on matalalla kynnyksellä yhteydessä ryhmänohjaajaan opiskelijan opintojen etenemiseen liittyvissä kysymyksissä. Aineenopettaja tukee opiskelijan jatko-opintovalmiuksia ja työelämätuntemusta korkeakoulujen ja työelämän kanssa tehtävässä yhteistyössä. Lisäksi aineenopettaja sisällyttää opetukseensa kokonaisuuksia, jotka sitovat opiskeltavat aineet jatko-opintoihin ja työelämään.

Opinto-ohjaaja

Opinto-ohjaaja on ohjauksen asiantuntija, jolla on päävastuu opinto-ohjauksen käytännön järjestämisestä. Opinto-ohjaaja vastaa oppilaitoksen opinto-ohjauksen koordinoinnista ja käytännön toteutuksesta. Opinto-ohjaaja ohjaa opiskelijaa itsetuntemuksessa, opiskelutaidoissa ja -valmiuksissa sekä antaa opinto-ohjausta liittyen lukio-opintoihin ja ylioppilastutkintoon. Lisäksi opinto-ohjaaja ohjaa opiskelijoita jatko-opintoihin sekä ammatinvalintaan ja urasuunnitteluun liittyvissä kysymyksissä.

Opinto-ohjaaja ohjaa henkilökohtaisessa ohjauksessa, oppitunneilla ja pienryhmäohjauksessa opiskelijoita tutustumaan korkeakouluihin ja työelämään. Lisäksi hän auttaa opiskelijaa reflektoimaan eri oppiaineissa saatuja korkeakoulu- ja työelämäkokemuksia. Opinto-ohjaaja osallistuu lukion ohjauksen kokonaisuuden suunnitteluun ja toteutukseen.

Erityisopettaja

Erityisopettaja on oppimisen tuen ja oppimisprosessin asiantuntija lukioyhteisössä. Hän ohjaa opiskelijaa opiskelutaitojen oppimisessa sekä opiskelijan omien vahvuuksien hyödyntämisessä oppimisessa. Erityisopettaja kartoittaa oppimisen esteitä ja suunnittelee oppimista tukevia pedagogisia ratkaisuja erityisesti aineenopettajan ja opinto-ohjaajan kanssa.

Kuraattori

Kuraattori toimii oppilaitoksessa sosiaalialan asiantuntijana. Kuraattori kartoittaa opiskelijan kokonaistilannetta ja tekee palveluohjausta varmistaen, että opiskelija saa tilanteensa edellyttämän tuen. Kuraattori ohjaa opiskelijaa opiskelukykyä ylläpitävien ja edistävien palveluiden piiriin, esimerkiksi kuntouttaviin palveluihin ja harrastustoimintaan. Yksilötapaamisten lisäksi kuraattorien työssä korostuu tiivis yhteistyö myös lukion ulkopuolisten asiantuntijoiden kanssa. Kuraattori toimii opettajien tukena konsultoiden, työparimuotoisesti ja moniammatillisen yhteistyön muodossa.

Psykologi

Psykologi on psykologian alan asiantuntija, joka tarjoaa opiskelijalle yksilöllistä apua tilanteissa, jotka estävät opiskelijaa etenemästä opinnoissaan suunnitelman mukaisesti. Psykologi tukee opiskelijaa tilanteissa, joissa opiskelijan hyvinvointi ja opiskelukyky ovat jollain tavoin heikentyneet. Psykologin tarjoama tuki voi olla myös koko opiskeluryhmälle suunnattua ohjausta, esimerkiksi koejännittämiseen tai opiskelustressiin liittyen. Tarvittaessa psykologi tekee yhteistyötä myös lukion ulkopuolisten asiantuntijoiden kanssa ja jatko-ohjaa opiskelijaa lukion ulkopuolisen avun piiriin.

Terveydenhoitaja

Terveydenhoitaja tapaa jokaisen opiskelijan terveystarkastustapaamisissa ja ohjaa tarvittaessa jatkamaan keskustelua opinto-ohjaajan/kuraattorin/erityisopettajan/psykologin kanssa tapaamisessa esille nousseista kysymyksistä. Terveydenhoitaja tekee aktiivisesti ohjaustyötä asiakaskäyntien yhteydessä sekä toimii konsultatiivisena tukena koulun henkilökunnalle.

Lukiosihteer

Lukiosihteer tuntee lukionsa toimintakäytänteet. Asiantuntemuksen ansiosta hän pystyy neuvomaan opiskelijoita tarkoituksenmukaisesti käytännön tilanteissa.

Tutorit

Tutor on vertaisohjaaja, joka perehdyttää opiskelijat lukion toimintakulttuuriin ja käytänteisiin, tukee uusien opiskelijoiden opintoihin sitoutumista sekä vahvistaa lukion yhteisöllisyyttä. Tutorit toimivat linkkinä opiskelijoiden ja henkilökunnan välillä. Tutoreiden omakohtaiset kokemukset muodostavat tutoreiden osaamisen perustan. Kaikki yleistutorit saavat koulutuksen tehtäväänsä. Yleistutoreiden lisäksi Helsingin kaupungin lukioissa voi toimia myös tiettyyn teemaan liittyviä vertaisohjaajia. Vertaisohjaaja voi olla muita opiskelijoita paremmin perehtynyt teemaan tai muita enemmän kiinnostunut siitä.

Huoltajat

Huoltaja tukee opiskelijaa opinnoissa ja opiskelukyvyn ylläpitämisessä. Huoltaja tekee yhteistyötä erityisesti ryhmäohjaajan kanssa.

Rehtori/apulaisrehtori

Rehtoreilla on päävastuu ohjauksen rakenteiden luomisessa, ylläpitämisessä ja kehittämisessä oppilaitoksessa.

Opiskelijayhteisö

Edellä kuvattujen ohjauksen toimijoiden lisäksi myös toiset opiskelijat ja opiskelijoiden omat epäviralliset yhteisöt lukiossa ovat tärkeitä opiskelukyvyn ylläpitämisessä.

Ohjauksen jatkumo

Helsingin kaupungin lukioissa näemme ohjauksen perusopetuksen jälkeisenä prosessinomaisena jatkumona, joka alkaa jo ennen lukio-opintojen alkua. Ohjauksen jatkumossa huomioimme saavutettavuuden. Saavutettavuus tarkoittaa opiskelijoiden yhdenvertaisia mahdollisuuksia osallistua opetukseen ja ohjaukseen sekä toimia lukioympäristössä.

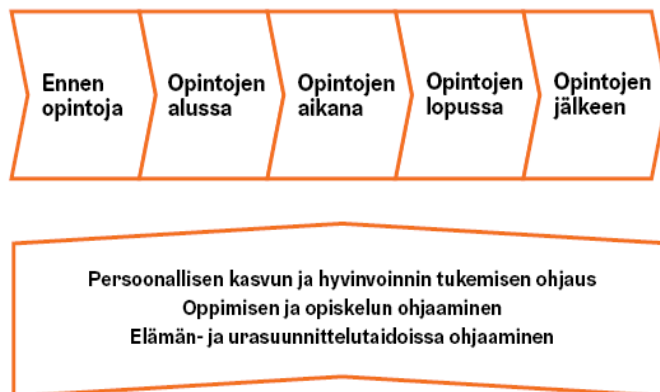
Ohjauksen sisällöt jakautuvat temaattisesti persoonallisen kasvun ja hyvinvoinnin tukemiseen liittyvään ohjaamiseen, oppimisen ja opiskelun ohjaamiseen sekä elämän- ja urasuunnittelutaidoissa ohjaamiseen. Nämä kolme osa-aluetta kulkevat mukana koko ohjauksen jatkumon ajan.

Ohjauksen jatkumon aikana opiskelija saa henkilökohtaista ohjausta, pienryhmäohjausta, oppitunteina toteutettavaa ja oppiaineen sisäistä ohjausta, pienryhmä- ja vertaisohjausta sekä verkko-ohjausta. Näiden lisäksi ohjaukseen kuuluvat myös neuvonta ja tiedottaminen.

Keskeisenä välineenä ohjauksessa on opiskelijan henkilökohtainen opintosuunnitelma, joka pitää sisällään opiskelusuunnitelman, ylioppilastutkintosuunnitelman sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelman. Osana henkilökohtaista opintosuunnitelmaa huomioidaan myös osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen periaatteet ja käytännöt.

Ohjauksen jatkumo koostuu viidestä eri toimintoja sisältävästä vaiheesta, jotka on kuvattu seuraavan kuvan alapuolella.

Ohjauksen jatkumo

KUVA 2. Ohjauksen jatkumo

Ennen opintoja

- Tiedottaminen opiskelijoille ja huoltajille
- Yhteistyö perusopetuksen kanssa, ml. tiedottaminen lukiossa tarvittavista opiskeluvaihtoehdoista
- Lukio-opintoihin, opetustarjontaan ja ainevalintoihin tutustuminen

Opintojen alussa

- Omaan lukioon tutustuminen
- Ryhmäytyminen ja sosiaalinen kiinnittyminen
- Hyvinvoinnin ja opiskelukyvyyn merkitys opinnoissa
- Oppimaan oppiminen
- Oppimisen tuen tarpeen arviointi
- Opintoihin sitoutuminen
- Opintosuunnitelman tekeminen
- Ainevalintojen tekeminen ja valintojen vaikutukset

Opintojen aikana

- Hyvinvoinnin ja opiskelukyvyyn tukeminen
- Sosiaalisen kiinnittymisen ylläpitäminen ja ryhmäyttäminen opintojaksojen alussa
- Opintojen etenemisen seuranta ja ohjaus tarvittaessa eri tukimuotoihin
- Lukion keskeyttävien ohjaus
- Oppimaan oppiminen
- Oppimisen ja oppimisen tuen tarpeen arviointi
- Valintatilanteissa ohjaus ja valintojen vaikutus jatko-opintoihin
- Osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen
- Opintosuunnitelman päivittäminen ja valintojen vaikutukset yo-kirjoituksiin sekä jatko-opintoihin
- Korkeakoulu- ja työelämäyhteistyö sekä kansainvälisyys

Opintojen lopussa

- Hyvinvoinnin ja opiskelukyvyyn tukeminen
- Lukio-opintojen ja yo-tutkinnon loppuunsaattaminen
- Itsenäistymisessä tukeminen
- Kansallisiin ja kansainvälisiin jatko-opintoihin hakeminen

Opintojen jälkeen

- Jatko-ohjaus
- Oman lukion alumnitoimintaan osallistumisen mahdollisuus

Ohjaus siirtymävaiheissa

Ohjauksella on tärkeä merkitys erilaisissa siirtymävaiheissa. Jotta siirtymät eri kouluasteilta ja -muodoista toiseen sujuisivat mahdollisimman hyvin, koulut ja oppilaitokset tekevät tiivistä yhteistyötä keskenään. Koko lukioyhteisö osallistuu yhteistyöhön.

Ohjausta siirtymävaiheissa sekä yhteistyötä perusopetuksen, korkea-asteen ja toisen asteen ammatillisten oppilaitosten kanssa on kuvattu opetussuunnitelman yhteisen osan paikallisessa tarkennuksessa luvuissa 3.6. Korkeakoulut, työelämä ja kansainvälisyys sekä 4.1 Ohjaus. Lukiot tarkentavat yhteistyön muotoja omassa ohjaus- ja toimintasuunnitelmassaan.

Jos opiskelija ei ole saanut lukiokoulutuksen oppimäärän suorittamisen jälkeen opiskelupaikkaa tutkintoon johtavassa koulutuksessa, hänellä on oikeus saada jatko-ohjausta opintoihin hakeutumisessa ja urasuunnittelussa (Lukiolaki 714/2018). Opiskelijalla on oikeus saada jatko-ohjausta oppimäärän suorittamisvuotta seuraavan vuoden aikana.

Jatko-ohjauksen järjestämisessä vastuu on koulutuksen järjestäjällä. Ensisijaisesti ohjausta tarjoaa opiskelijan oman lukion opinto-ohjaaja. Tarvittaessa opiskelija voi kääntyä suoraan Ohjaamon työntekijöiden puoleen. Ohjaus voidaan toteuttaa sekä lähitapaamisissa että etänä esimerkiksi yksilö- tai pienryhmäohjauksena.

Yhteistyö lukion ulkopuolisten tahojen kanssa

Työelämän kanssa tehtävää yhteistyötä kuvataan tarkemmin opetussuunnitelman yhteisen osan paikallisessa tarkennuksessa luvussa 3.6 Korkeakoulut, työelämä ja kansainvälisyys.

Ohjausta oppilaitoksen ulkopuolisten tahojen kanssa tehdään opiskelijan tarpeista lähtien. Yhteistyötä oppilaitoksen ulkopuolisten tahojen kanssa tehdään myös osana hanketoimintaa.

Opiskeluhuollon henkilöstö ja opettajat rakentavat yhdessä opiskelijoiden hyvinvointia tukevaa yhteisöä ja toimintakulttuuria. Opiskelijoiden ohjaus muihin sosiaali- ja terveystoimen palveluihin tapahtuu joustavasti opiskeluhuollon kautta.

Helsingin kaupungin lukioiden opiskeluhuollosta on kerrottu tarkemmin opetussuunnitelman yhteisen osan paikallisessa tarkennuksessa luvussa 4.3. Opiskeluhuolto.